

Nový román českého spisovatele přivádí čtenáře do Jevíčka a do Jaroměřic

Nový román českého spisovatele Jiřího Kamena *Splín arcibiskupa Kohna*, který právě vychází v pražském nakladatelství Argo, přivede čtenáře také do Jevíčka a do Jaroměřic. Vyprávění je autorem vedeno ve dvou dějových rovinách. V rovině historické nasvětluje pozoruhodný život olomouckého arcibiskupa Theodora Kohna v kontextu doby a dějinných událostí a v rovině přítomnosti pak jakožto novinář alias Petr Kříž pátrá po arcibiskupově nevšední a tajuplné minulosti a penězích, jež měly být odkázány na obnovu olomoucké univerzity. Část románu je samozřejmě fikce autorem vyfabulovaná z „objevených“ indicií, nicméně celé vyprávění stojí na pevných a ověřených faktech: pokud je mi známo, autor se v souvislosti s Kohnem věnoval rozsáhlé rešeršní činnosti, v jeho stopách se několikrát vydal do ciziny. Žijící postavy jsou až na výjimky ukryty pod fiktonymy, tedy jmény ad hoc účelovými, zatímco postavy historické jsou v příběhu vykresleny v plné autenticitě vycházející z autorova bádání, někdy ovšem s lehce ironickým odstupem.

První z nich, aktér bezesporu důležitý, který Jiřího Kamena dle všeho inspiroval a vnuknul mu samotnou vizi ztvárnit život olomouckého arcibiskupa Kohna v literárním díle, jest postava významné osobnosti české židovské entity v Izraeli. Břeclavský rodák Hanuš Weigl (1912-2009), absolvent právnické fakulty Masarykovy univerzity vycestoval do tehdejší Palestiny v roce 1939. Zde pak od roku 1954 pracoval jako advokát a v roce 1987 byl zvolen prezidentem Sdružení československých Židů v Izraeli. Na počátku 90. let 20. století spoluorganizoval sjezd Židů pocházejících z Československa, jehož se mimo jiné zúčastnil jako host i prezident bývalé ČSFR Václav Havel. Pozvání do Svaté země přijímá posléze také novinář Petr Kříž, hrdina románu, kterému zde Hanuš Weigl vsadí brouka do hlavy – životní příběh a tajemství Theodora Kohna.

Hranice mezi autorovou fikcí a historickou pravdou je v Kamenově románu stěží patrná. A Weiglovy informace, jimiž se má Petr Kříž při pátrání po Kohnově tajemství nechat vést, jsou záhadné samy o sobě. Dotýkají se celé řady dějinných událostí a nejčastěji jsou interpretovány tak, aby jejich posledním soudcem byl čtenář sám, což je dle mého Kamenova nejsilnější devíza jakožto vypravěče. K vlastnímu poznání dlužno připojit i dílčí domněnky, které se přirozeně nabízejí a ve spojitosti s historickými odkazy nás přivádí k novým a nečekaným poznáním a empiriím.

V postmoderně pojatém historickém románu *Splín arcibiskupa Kohna*, ve kterém nechybí groteskní rysy, jsme nakonec přivedeni do Jevíčka, kde se na počátku 70. let devatenáctého století zrodilo patrně největší Kohnovo tajemství, do něhož byla zasvěcena pouze hrstka tehdejších aktérů, a to jak v Olomouci, tak i v Jevíčku. Tajemství narůstá a Petr Kříž se díky svému bádání stává *personou non grata*, tedy postavou nežádoucí. Zároveň jako by byl lapen do pavučiny upletené ze souvislostí, které sám postupně odhaluje. Ale to už bych napověděl čtenářům víc, než by bylo záhodno.

Splín arcibiskupa Kohna je zajímavý i po formální stránce: „Kamenova knížka od svých prvních stránek (o níž je možné jako o románu mluvit jen z nedostatku přesnějšího označení, takového, které by umělo vyjádřit kombinaci mozaiky a labyrintu a koláže, přítomnou v tomto textu) ustavuje široký a uvolněný tematický i žánrový horizont,“ napsal ve svém lektorském posudku na knížku Rudolf Matys.

A kdo vlastně byl arcibiskup Kohn?

Prof. ThDr. Theodor Kohn (*22. března 1845 v Březnici u Zlína - †3. prosince 1915 v Ehrenhausenu ve Štýrsku) byl 7. arcibiskup olomoucký. Tuto funkci vykonával v letech 1892–1904. Platil za prvního olomouckého arcibiskupa prostého původu, navíc s židovskými kořeny. Jeho dědeček konvertoval ke katolictví.

Na kněze byl Theodor Kohn vysvěcen 5. července 1871 a v roce 1874 jej arcibiskup Bedřich z Fürstenberka jmenoval svým sekretářem a druhým ceremoniářem. Nástupcem Bedřicha z Fürstenberka se stal Kohn 8. listopadu 1892. Jeho usednutí na arcibiskupskou stolicí olomouckou přitom silně pobouřilo část kléru kolem vídeňského dvora a také konvenčně smýšlející šlechtické kruhy, které navíc nelibě nesly jeho židovský původ. Známý je mezi šlechtou oblíbený výrok, jehož autorství je připisováno předsedovi předlitavské vlády hraběti Eduardovi Taaffemu: Doufám, že je ten arcibiskup alespoň pokřtěn. Theodor Kohn však obstál na výtečnou a stal se tím nejlepším hospodářem olomoucké arcidiecéze a významným mecenášem umění a vzdělanosti na Moravě. Jenže postupně se dostává do konfliktu s celou řadou kněží ze své diecéze, jeho střetnutí s Josefem Hoferem komentovaly noviny v celé habsburské říši. Situace začala být neudržitelná. Kohnovy „kauzy“ projednával vídeňský parlament a zajímal se o ně císařský dvůr.

K rezignaci byl Kohn donucen v lednu 1904, a to komisí kardinálů v Římě a novým papežem Piem X. Poté jej papež jmenoval titulárním arcibiskupem pelusijským. Zbytek života prožil

ve štýrském Ehrenhausenu, kde ho až do jeho smrti navštěvovali mimo jiné i jeho příznivci i odpůrci především z Moravy, ale i z Čech, včetně básníka Josefa Svatopluka Machara, který se stal také jednou z postav v Kamenově románu *Splín arcibiskupa Kohna*.

A Jiří Kamen alias Petr Kříž?

Jiří Kamen (*28. března 1951 v Kolíně) je český spisovatel a rozhlasový redaktor. Studium na Filozofické fakultě Univerzity Palackého zakončil v roce 1976 disertační prací o českém avantgardním umělci Emilu Arturu Longenovi, kterou poté přetavil do své literární prvotiny *Toulavý kůň*. Vyšla v roce 1982. Ke Kamenovým významným dílům dále patří novela *Ten druhý jsem já* (1995) a román *Za všechno může kocour* (1996). K žánru biografického románu se vrátil knihou *Hugo* (2004), v níž vylíčil pohnuté životní osudy německy píšícího židovského básníka Huga Sonnenscheina-Sonky, a nelze opomenout ani jeho románovou autobiografii *Kinžál* (2011).

Vedle románové tvorby je Jiří Kamen autorem řady povídek, vyšly ve dvou ucelených sbírkách, dále dvou sbírek básnických a několika knih umělecko-publicistických; naposledy knižních rozhovorů s osobnostmi brněnské kultury, dokumentaristou Karlem Fuksou: *Bůh je z Brna* (2022) a skladatelem Milošem Štědrněm: *Bandita pro brněnskou baladu* (2023).

Jméno Jiřího Kamena najdeme také mezi osobnostmi Českého rozhlasu, pro který pracuje od roku 1975. Výraznou měrou se přitom zasloužil o rozvoj české rozhlasové tvorby a zejména její kulturně-umělecké publicistiky. Funkci šéfredaktora rozhlasové stanice Vltava zastával v letech 1992–1993.

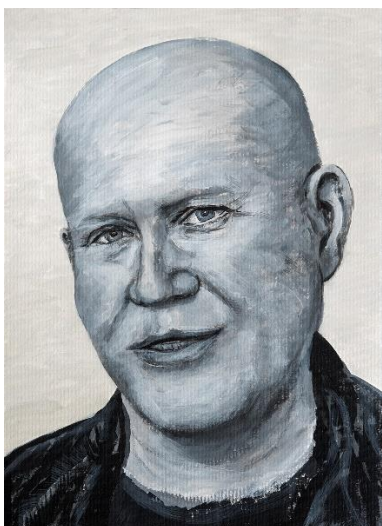
Představení knihy *Splín arcibiskupa Kohna* připravujeme společně s autorem, nakladatelstvím Argo, Obecní knihovnou Jaroměřice a provozovateli Hanácké Krčmy v místě, kde se děj románu uzavírá: v Jaroměřicích čp. 220, v legendární „Zatáčce“, dnes restauraci Hanácká Krčma, v místě, jež je opředeno neobyčejně poutavou a pozoruhodnou, ale také i smutnou historií.

Nuže jste zváni, přátelé a čtenáři, 20.10.2023 od 18.00 hodin do Hanácké Krčmy v Jaroměřicích.

Ruda M&B Beran

Olomoucký arcibiskup prof. ThDr. Theodor Kohn

**Český spisovatel a rozhlasový redaktor
Jiří Kamen (portrét Jan Macúch)**